Ч. 258 (13.803). Львів, четвер 27. вересня 1934. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Четвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр. Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Українські представники в Женеві про заяву мін. Бека.

Розмова представника швайцарського органу з українськими послами.

У швайцарському щоденнику „Дер Бунд“ з 17. ц. м. поміщена розмова представника того органу з **послами М. Рудницькою і О. Луцьким,** що перебували в Женеві, на тему відомої заяви мін. Бека. Про цю справу висловилися згадані українські представники так:

З уваги на дотеперішні сумні досвіди заява польського міністра закордонних справ не здивувала нас так, як багатьох інших, хоча наслідки цеї заяви спадуть на нас якнайсильніше. Адже відомо, що Польща досі не додержала запевнення, даного Раді Амбасадорів у 1923 році, що введе у Східній Галичині територіяльну автономію. Ба, що більше — навіть свого власного польського закону про автономію для Східної Галичини й утворення українського університету з р. 1922 досі не переведено в життя. У противенстві до тих зобовязань і того закону українські области, а саме і Східна Галичина і ті українські землі, що їх Польща дістала на основі риського договору, підпадають денаціоналізації і строгій централізації — всупереч питомому національному характерові тих земель.

Минулі роки, в яких ми були примушені апелювати часто до Ліги Націй, є найкращим доказом на те, що охорона меншостей, коли вона гарантована конституцією і краєвими законами, не вистарчає. Абстрагуємо вже від того, що переведення законів у практиці стоїть далеко поза приписами тих законів.

При цій нагоді бажалиб ми підчеркнути виразно, що ми, українці в Польщі, ніколи не зловживали нашим правом звертатися до Ліги Націй. Якщо ми вступали на той шлях, то тільки тоді, коли не могли нічого осягнути у всіх внутрішньо-державних інституціях, а то тільки в найяскравіших випадках.

Тому, що наше положення на всіх ділянках життя ніяким чином не поправилось, не можемо очевидно також у будучности зректися свого доброго права звертатись до Ліги Націй.

Економічна рада Малої Антанти.

БІЛГОРОД. 25. 9. ПАТ. Вчора з год. 11-ій передполуднем відбулося відкриття третіх сходин економічної ради Малої Антанти. На святочнім відкриттю був присутній міністер закордонних справ Югославії Єфтич.

Військовий союз проти Італії.

„Санде́й Експрес“ повідомляє, що Югославія і Туреччина заключили політичний і військовий союз у рамцях балканського пакту. Союз звернений проти Італії. Обі держави побоюються наступу Італії.

Розміри катастрофи в Анґлії.

ЛЬОНДОН, 25. 9. ПАТ. Число жертв вуглекопів у копальні Ґресфорд устійнили на основі недостачі копальняних ліхтарок на 261 осіб. Тому, що трупи 10-ох вуглекопів витягнули першого дня, а крім того в рятунковій акції згинуло 3 вуглекопів, число жертв тієї жахливої катастрофи доходить до 274 осіб.

Це одна з найбільших катастроф в Анґлії. Найстрашнішою катастрофою був вибух у копальні в полудневій Валії в 1913 р. Тоді згинуло 439 вуглекопів. В 1910 р. підчас вибуху в копальні у північній Валії згинуло 344 вуглекопів.

Тепер нема вже ніякої надії на вдержання 261 вуглекопів під землею при життї, бо від катастрофи минуло вже 60 годин. До того стіни хідників розпалені до червоности і в копальні панує справжнє пекло.

Побоюючись дальших вибухів і поширення пожежі всі входи до копальні замуровано. Сподіються, що з тієї частини копальні вже не будуть видобувати вугілля.

Внаслідок страшної катастрофи прилюдна опінія станула тепер одноушно за вуглекопами в їх конфлікті з власниками копалень за підвишку платні.

Оголошено список замурованих вуглекопів. Одночасно строго заборонено курити на просторі катастрофи, бо з шибів виходить ґаз

Згоріло майно оо. Василіян.

З Жовкви повідомляють нас, що мин. ночі згоріли там господарські забудування і стирти збіжа, власність оо. Василіян. Пожежа повстала мабуть з підпалу. Крім того невідомі справники вибили тої самої ночі шиби в Українськім Нар. Домі

Совіти в Женезі й українська справа.

Женева, 18. вересня 1934.

Дня 18. вересня принято московський уряд до Союзу Народів. Деталі цієї світової політичної трагікомедії розносить телеграф по цілому світу. Нашим завданням є означити зміст і значіння женевських подій. Українці боролися з напруженням всіх сил і протестували до останньої хвилини проти принятгя представників совітського уряду до Союзу Народів. Але з деяких поглядів українці можуть навіть тішитися, що це приняття сталося.

Вступлення Москви до Союзу Народів є послідовним і неминучим щаблем сучасного політичного розвитку Европи. Ця подія закінчує цілу політичну добу і відкриває дальший шлях у напрямку, зазначенім залізними, непорушними законами розвитку господарських і політичних відносин.

Дотеперішніми вислідами тяжкої боротьби протягом півтора десятка років, а зокрема вислідами боротьби проти приняття Москви до Союзу Народів українці можуть бути в деякій мірі вдоволені. Шляхом цеї боротьби українську справу включено безсумнівно в річище бурливого потоку дальших політичних подій в Европі. В тій історичній промові, яку виголосив президент Швайцарії Мотта проти приняття совітського уряду, не забуто й України та інших поневолених націй СССР. В цій промові, яку українцям варто знати в цілости, сконцентровані всі головні арґументи, які від місяців підносить швайцарська преса, головно „Журналь де Женев“ проти Совітів, і які були подані в перекладах українським читачам у „Ділі“.

Пресовий представник одної з великих держав, неприсутних у Женеві, безумовно ворожий Московщині, сказав мені, що колиб його держава не виступила зі Союзу Народів, то вона напевно голосувала би за приняттям московського уряду, щоби показати, як мало може він оправдати надії, які покладають на нього його французькі та інші приятелі. Можна думати, що такими мотивами кермувалися і деякі інші великі держави, що помагали Франції впровадити большевиків до Женеви. Щож до малих держав, то женевська комедія з Москвою показує дуже виразно, як мало значать тепер малі держави, коли вони не можуть заступити збройної сили шляхетною твердістю вдачі, властивої швайцарцям чи голяндцям.

Щодо „скріплення миру“, для якого „поважна більшість“ держав, заступлених у Женеві, запросила Москву до Союзу Народів, то з цього моглиб сміятися й нечисленні женевські коні. Деякі найбільше темпераментні французькі ча-

совписи зраджують досить виразно, що панове Еріо та Барту мають намір надуживати Союз Народів для витворення протинімецького фронту в Европі. Тимчасом інші великі держави сподіваються що Союз Народів буде здержувати та контролювати войовничі франко-московські заходи. Надія досить марна, бо по вступленні большевиків Союз Народів втрачає остаточно рештки якогось авторитету та здібности до якоїсь акції. Коли деяким державам франко-московське співробітництво у межах Союзу Народів миліше ніж франко-московський мілітарний союз то це розуміється є справою їх власного смаку, особливо, коли вони вважають тим часом невідповідними більше рішучі заходи проти франко-московських комбінацій.

Щож можуть дати большевики Европі в Женеві поза „скріпленням миру"? Чи можуть вони ослабити розвиток господарської кризи? Чи можуть причинитися до збільшення певности політичних і економічних відносин? Чи можуть збільшити довіря народів до фінансового стану їх держав? Ні, ні і ні. А коли це так, то Союз Народів не захистить московський уряд проти наступу поневолених націй, як він не захистить його проти держав, які зрозуміють раніше ніж інші, що невпинний розвиток світової кризи ставить їх перед вибором розкласти СССР на його складові національні частини і привернути тим самим нормальні відносини в Европі та Азії, чи ж піти самим назустріч остаточному занепадові та руїні.

За вступлення до Союзу Народів московський уряд мусів заплатити без порівнання дорожче ніж він сподівався. Літвінов мусів виразно і наперед заявити, що совітський уряд обовязується дотримувати всі умови та зобовязання членів Союзу Народів. Це підкреслювали і ті, що витали совітський уряд із вступленням до Союзу Народів.

Тимчасом засад Союзу Народів совітський уряд додержувати не може, не руйнуючи самих основ свого хижацького істнування. Літвінов, очевидно і не сподівався, що хтось у Женеві візьме серіозно зобовязання совітського уряду, але він помилився. Вже в самий день запрошення звилась у „Журналь де Женев" стаття під виразним титулом „В. І. Т. (Інтернаціональне Бюро Праці, складова частина Союзу Народів) і Ґ. П. У." В цій статті зазначено в цілій широчині, оскільки умовини праці в СССР перечать найпримітивнішим вимогам, які ставить Б. І. Т. до всіх держав і які всі ці держави дійсно додержують.

Одночасно до Союзу Народів звернулися міжнародні орґанізації жінок, жадаючи, щоби московський уряд, приступаючи до Союзу Народів, дозволив подавати поміч голодним СССР. З закликом до помочі голодним жидам в СССР виступив і жидівський Комітет Допомоги з рабінами Парижа і цілої Франції на чолі.

Для боротьби українського народу за його цілі на міжнародньому тереві вступлення большевиків до Союзу Народів відкриває таким чином нові і поважні можливости, але для цієї боротьби потрібні і нові сили та засоби. Булоб цілком хибно думати що для цієї акції вистарчають самі лише сесії Союзу Народів. Час сесії є властиво жнивами, часом збору того, що було засіяне й оброблене протягом цілого року. Представники кожної держави приїздять до Женеви з більш-менше точно означеними програмами їх громадянства. Від того і від другого залежить їх ставлення до української справи. На власну руку вони можуть зробити дуже небагато.

Справа належної інформації про українські справи є справою самих українців, самого українського громадянства. І це громадянство повинно подбати про те щоби знайшлись сили і засоби для потрібного ведення української справи на міжнароднім тереві.

Українська справа перебуває тут тепер у критичному періоді; у той час, коли поважні, як не переважні частини громадянства великих держав заходу визнають слушність домагань українців та інших поневолених націй СССР, уряди цих держав з тих чи інших причин ще йдуть назустріч московським гнобителям цих націй. З хвилиною, коли ці уряди будуть примушені стати справжніми виразниками громадської думки їх держав, вступить і українська справа в сприятливу, а можливо й рішаючу стадію свого розвитку на міжнароднім тереві.

Але, щоби витримати до того часу, щоби не дати українській справі в Европі заломитися та допровадити її до потрібного рішення, потрібні обовязково нові сили й нові засоби. Від того, чи захоче і чи зможе дати українське громадянство одне і друге, залежить дуже багато. Це українці мусять памятати.

М. Дацько.

На Холмщині.

(Замкнені церкви).

I.

Може найбільш символічною річю для Холмщини є її позамикані церкви. Є їх поверх сотки; сливе в кожному третьому селі побачите ви таку замкнену ще з 1918 року церкву.

Тяжке враження робить вона, ця опущена святиня. Вікна у неї повибивані — мов сліпими очима дивиться вона на вас. А діри на почорнілих дахах здаються вам ранами, що гнояться та не можуть загоїтись. І вся церква чомусь так почорніла,начеб людина, що гине після довгого голоду.

Чого не робили селяни, щоб відімкнули їм церкву! Писали до своєї духовної влади, подавали численні просьби до урядових органів у всіх інстанціях. Згодом почали їздити до Люблина, до воєвідства, а особливо до Варшави, до митрополії та міністерства. Їздили не один раз. Іноді звертались і до апостольського нунція або до самого папи римського з просьбою, щоб поміг їм дістати з поворотом забрану чи замкнену церкву.

Колиж заговорили про Собор Православної Церкви, зродилась надія, що Собор верне холмщакам їх позабирані церкви. І того Собору чекали, як дощу після довгої посухи. А як минулого року скликаний був перший Епархіяльний Зїзд, то делегати від селян на цьому зїзді ні про що інше не говорили, як про свої позамикані церкви, і кожний з них вимагав, щоб у резолюції про церкви конче була згадана церква в його селі. Отже всі церкви та вся їх історія мала бути представлена в тій резолюції... Рівнобіжно з тією акцією оббивання урядових порогів селяни шукали й інших шляхів. Деякі села переходили до народового костела в надії, що тоді віддадуть їм церкву, або дозволять збудувати нову. Часом справді таким чином удавалось побудувати нову церкву, як напр. у Тарноватці, томашівського повіту. Але іноді і тією дорогою вони нічого не осягали, як у Хижовицях, грубешівського повіту. Там не боронили впродовж 3-х літ будувати церкви, поки село належало до народового костела, але коли село знову вернулось до Православної Церкви, церкву треба було розібрати. У селі Замху, білгорайського повіту, пробував один селянин збудувати на власному ґрунті своїм коштом та начеб для самого себе церкву, але і ця спроба не повелась.

Характеристичним для цього спрагнення вернути собі церкву є факт, що мав місце в селі Варешині, грубешівського повіту. Підчас виборів до сойму в 1930 році аґітатори одного

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 27. ВЕРЕСНЯ 1934.

Д-Р ГР. ДМИТРІВ.

САМООСВІТНІ КРУЖКИ УЧНІВ

УКРАЇНСЬКОЇ ҐІМНАЗІЇ В РОГАТИНІ В Р. 1909—1914

I.

Початки самоосвітних орґанізацій. Навязання зносин з централею. Тов. „Воля". Товариське життя кружковців. Приїзд Ф. Палащука.

Тайні самоосвітні кружки мали величезний вплив на вироблення світогляду та духову структуру молоді, що з них виходила. Істнували вони майже по всіх містах, в осідках середніх шкіл і гуртували здібніші, активніші одиниці ґімназійної та семинарійної молоді. Кружковці не переривали звязку зі своєю орґанізацією після виходу з ґімназії, дбали про її дальший розвиток, служили їй радами, рефератами, книжками. Найвизначніші становища серед українського суспільства займали давні кружковці.

Вже в першому році істнування ґімназії в Рогатині заложено тайний самоосвітний кружок у селі Черчі, звідкіля ходило пішки понад 20 учнів до ґімназії. Кружок мав осібне приміщення в хаті учня III. кл. ґімн. Дмитра Хіцяка. Тут містилася невеличка бібліотека, зложена з дарунків членів та побільшувана з вкладок. Сходини відбувалися що суботи; на них читано книжки, виголошувано реферати та обговорювано всякі справи, звязані з життям учнів. Реферати були з ріжних ділянок знання, переважали реферати з українського письменства. Кружок передплачував „Літературно-науковий Вістник" та популярний журнал „Добра Новина". В домівці кружка, на стіні, висів правильник, якого кружковці точно придержувалися. Кружковці видавали писаний часопис „Поступ", редагований учнем, що скривався під псевдонімом Бальо. Часопис містив хроніку життя учнів, реферати та переклади з чужих літератур. Кружковці сходилися і підчас вакацій. Щоби надати сходинам більше таємничости скликували їх в ліску, званім „Повлова".

Підчас вакацій довідався про істнування кружка семинарист Чорній, що походив з недалекого села Фраги і був членом львівської Драгоманівської Громади. Чорній надав Кружкові ліберальної закраски, радив студіювати Драгоманова і виявив охоту послужити відповідною літературою. Через нього навязав кружок зносини з Централею у Львові, звідки діставав літографований журнал.

У найближчому шкільному році заложено тайний самоосвітній кружок у Рогатині, який мав 1[illegible] членів, здебільша учні IV. кл. ґімн. Найдіяльнішими членами кружка були учні IV. кл. ґімн. Б[illegible]ек і Король. Кружки в Рогатині та в Черчі виміювалися книжками, рефератами, взаїмно себе відвідували, тощо. Робили заходи, щоби заложити такі кружки в Пукові і Підгородді, звідкіля ходило кільканадцять учнів до ґімназії. Однак спроба заложити в тих селах кружки самоосвіти не вдалася. Недоставало там діяльних одиниць з орґанізаторським хистом.

В тому самому році заложено при ґімназії „Наукову Читальню", якої опікуном став проф. Микола Бабин. Читальня не могла заспокоїти духовних потреб учнів, бо панував в ній дух урядовщини, чужий тим настроям і змаганням, які панували серед більшої частини молоді. Читальня була доповненням шкільної науки, реферати відбувалися на теми шкільних задач, далекі від життя, тому не могла вона суперничати з самоосвітнім Кружком.

Тоді істнувала в Рогатині секція Українського Студентського Союзу. Головою секції був студент прав Михайло Цап (згинув у світовій війні). Надзвичайно діяльна одиниця на рогатинському ґрунті. Був він душею всіх товариств. Згуртував українське робітництво в тов. „Воля". Через навязання зносин з студентською секцією могли кружковці користати з великої бібліотеки тов. „Воля". Під впливом Цапа прибрали кружки виразну соціялістичну закраску.

Цап впровадив провідників кружка до соціялістичних родин. Місцем товариських сходин усіх поступовців Рогатинщини був дім соціялістки п. Марії Іванської. Це мабуть перша жінка, що почала орґанізувати жіноцтво Рогатинщини. В її домі сходилися студенти, ґімназисти, велися гарячі дискусії на ріжні теоретичні теми. Тут намічувано плян дальшої праці по кружках і селах. Був це час масового заснування „Січей". Цілий рогатинський повіт вкрився сіткою цих товариств. Майже в кожному селі була „Січ". Всюди видно було руку дуже активного Цапа.

Кружок став передплачувати журнал „Былое" із Женеви, котрий видавав Бурцев. Російську мову вивчив член кружка Бальо, редактор кружкових часописів. Він то містив переклади споминів російських революціонерів з чергових чисел „Былое" або виготовлював реферати. В той час захоплювалися кружковці книжкою Степняка п. н. „Підземна Росія", що ходила з рук до рук. Взагалі російський революційний рух тішився надзвичайною симпатією тодішньої молоді. Студіювання чужих мов було тоді дуже поширене серед молоді. Молодь виховувалася під впливом творів Драгоманова, котрий писав, що хто не знає кількох европейських мов, не може назватися самостійним громадським діячем.

З бережанської ґімназії перейшов до рогатинської учень V. кл. ґімн. Федь Палащук (розстріляний большевиками). Надзвичайно меткий — він відразу всіх захопив. Зложив візити більшій частині професорів. вмів зєднати собі

обіцяли селянам відчинити замкнену церкву. І ось у день виборів усе село, мужчини і жінки, громадою наче з процесією пішли до виборчого льокалю і кожний високо держав у руках виборчу картку з 1-ою, так, щоб усі бачили. Не треба було агітації за явним голосуванням. А який запал, який вогонь горів в очах: відчинять церкву! Колиж після виборів обіцянка не сповнювалась, селяни самі відчинили церкву, а священика свого кожний раз вносять на руках до церкви, наче б силоміць. А у старостві, коли їх туди викликали, все було пригадують вибори. Були випадки, коли навіть без всякої притоки селяни відчиняли свою церкву, кілька днів і ночей сиділи у ній, замкнувшись наче в обложеній твердині, і цілою своєю поставою, що говорила про фанатичну готовість іти на массову смерть, осягали часом те, що їх лишали у спокою. Так було напр. у Бубелі коло Янова на Підляшші.

II.

Тепер у початках цього місяця, рознеслась по Холмщині чутка: На Пречисту, але вже по новому стилю, відбудеться у Холмі традиційне свято, знову, як перед війною в Соборі на холмській „горці". Митрополит Діонисій помирився, мовляв, з латинськими епископами, і разом з ними буде відправляти по нашому у Соборі. Холмський Собор і всі православні церкви, забрані та позамикані, будуть від нині звернені православним.

І посунув масами нарід до Холму. Не побачив справді митрополита Діонисія, але бачив кількох бородатих священиків. Це були греко-католицькі пан-отці місіонарі. Але відправи по нашому не було, а люблинський латинський епископ Фульман сказав на проповіді, що нарешті нині вернулась до поляків святиня, що стала польською та латинською ще в 1596 році.

Але чомож там були свої, українські уніятські священики? Чи вони забули, як греко-католицьке духовенство, згуртоване колись у „Товаристві св. Ап. Павла", протестувало проти того, що колишні уніятські, а пізніше православні церкви позамикані або висвячені на латинські костели? Чому вони не спростували історичної легенди епископа Фульмана? Чому взагалі греко-католицькі кола допустили до того, що колишні мученики за унію на Холмщині всі без винятку, українці, всюди та завсіди представляються як польські мученики? З нашої трагедії викуто знаряддя проти нас-же самих. І нічого не робиться, щоб представити історичну правду. Чому?

III

Але хто зна, може й добре сталося, що українські пан-отці місіонарі починають розвівати надії населення Холмщини. Бо ось зродилась на Холмщині надія, що **митрополит Андрій Шептицький** зверне українцям замкнені та позабирані церкви, коли вони прилучаться до галицької греко-католицької Церкви. Це може вже остання надія на Холмщині, і тим вона небезпечніша. Отже трагедією нашою є, що митрополит Андрій Шептицький, хоч як він глибоко записався у вдячній памяти православних українців за свій славетний виступ в обороні „віри батьків", не в силі сповнити тих надій, що на нього покладає населення Холмщини. Не зможе він вернути йому замкнених або забраних церков. Треба отверто і мужно сказати цю правду народові, щоб розчарований у тій останній надії не кинувся потім у розпуці Бог зна де.

Так безвиглядно представляється ситуація на Холмщині.

IV

І ось цими днями сталася надзвичайна просто чудесна подія. Є таке село **Лужків** у грубешівському повіті, недалеко від Городла. Стоїть там замкнена церква, опущена, занедбана, коло церкви пасуть корови.

А ось одного разу дівчина римо-католичка що пасла корови, побачила, як з церкви било надзвичайне якесь сяйво. Чи не пожежа? Дівчина побігла до сусідньої хати. Сусід побіг до поліції: адже церква замкнена. Прийшла поліція, збіглись селяни. Справді — у притворі („бабинці") надзвичайним світлом блестить невеликий образок Холмської Матери Божої. Подивились поліціянти та замкнули знову церкву. А до села починають прибувати люди з ріжних сіл. До вікна церкви приставлена драбина, по ній вилазять прочани і дивляться, як у замкненій церкві надзвичайним світлом сяє образок Холмської Матери Божої.

Посол Сергій Хруцький.

Ще про прийняття Совітів до Ліги Націй.

ЩО ГОВОРИВ МІН. МОТТА ПРО СОВ. УКРАЇНУ.

У часі дискусії над прийняттям Совітів до Ліги Націй, яка велася на шестій (політичній) комісії Ліги дня 17. вересня ц. р. промовляв, як відомо, представник Швайцарії мін. **Мотта.** Його промову подали ми у свому часі в скороченні за Польськ. Тел. Агенцією (ПАТ). Тепер маємо змогу зацитувати з його промови докладно те місце, яке відноситься до Сов. України. Воно виглядає дослівно так:

„Також після прийняття Совітського Союзу до Ліги Націй, Рада і Збори Ліги будуть мати перед собою питання, які лишаться невирішеними. Україна, Грузія й інші країни можуть і на далі рахувати на підтримку великодушних людей. Не можна казати: „ці питання перестали істнувати". Симпатії культурного світу є по боці героїв, що боронять свого життя і своєї свободи. Отже ці питання не підлягли передавненню. І ми надіємося того напевно, що коли совітські делегати найдуться у Женеві, тоді залунають тут голоси, які в імя людського сумління будуть домагатися вияснення від совітського уряду".

У дискусії над прийняттям Совітів до Ліги Націй забирав також слово канадійський делеґат премієр ради міністрів **Беннет.** Він у своїй промові порушив теж справу голоду в СССР.

УКРАЇНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ У МІНІСТРІВ МОТТИ І БЕННЕТА.

Довідуємося, що представник Швайцарії мін. Мотта прийняв дня 17. ц. м. перед своєю промовою пос. Рудницьку, яка в імені Української Парляментарної Репрезентації (УНДО) подякувала йому за становище швайцарського уряду до Совітів та зясувавши йому погляд цілого західньо-українського громадянства на цю справу просила його за підтримку перед Союзом Народів. Рівночасно п. О. Шульгин передав становище української еміграції, яка гуртується біля уирівського центру. Обоє названі українські представники передали цьогож дня представникові Канади, премієрові Беннетові, побажання українського громадянства, щоби він у дискусії над прийняттям Совітів до Ліги Націй порушив справу голоду.

довіря дир. Михайла Галущинського. З Цапом був уже давніше знайомий. Пані Іванська назвала його дуже симпатичним молодцем. Кружковці за ним пропадали. Вибився відразу в гімназії на найбільше впливову одиницю. Рогатинський кружок вибрав його своїм головою. В дискусіях оригінальний, вправлений у діялектиці. Мав дар бистрої обсервації, сприймання найголовніших рис. Професорів по кількох візитах пізнав до ґрунту, його влучні характеристики професорів не забувалися.

В той час симпатії учнів зеднав собі проф. Угрин-Безгрішний, котрий бував на Україні. Для нас, гімназистів Україна була казковою країною мрій. Ми з побожністю слухали оповідань проф. Угрина про Україну, Ганну Барвінок, Христю Алчевську, О. Олеся. Палащук не любив Угрина, назвав його через його бомбастичний стиль „бомбою". Дивувався тим учням, що захоплювалися Угрином.

З приходом Палащука оживили працю в кружках. Рогатинська гімназія молода. Кружковці не мали традицій. В інших гімназіях істнували кружки десятки літ, мали вони свою історію. Рогатинські кружковці робили перші кроки на тому полі. Палащук був для них втіленням традиції, він вносив до кружка щось нового, свіжого, небувалого.

До рогатинської гімназії прийшло ще пару старих кружковців, а саме: Евген Чайківський, Семен Ткачівський і Іван Гундяк. Недоставало їм тої рухливости, живости Палащука, щоби вибитися на перше місце. Чайківський був братом Юліяна, котрого за приналежність до Драгоманівської Громади і видання відозви виключили з гімназії у Львові. Юліян мав звязки з Михайлом Лозинським, заступав у студентських кружках анархістичний напрямок. Він листувався з рогатинськими кружковцями і його впливові треба завдячувати зацікавлення кружковців творами Прудона та Сореля.

(Далі буде.)

Обєднаний Комітет Міжнародніх Жіночих Організацій до Союзу Народів

у справі голоду на Україні.

У часі свого побуту в Женеві пос. М. Рудницька ввійшла, як ми вже повідомляли, в контакт з міжнародніми жіночими організаціями і подала до відома Обєднаному Комітетові (Comitè de Laison) міжнародніх жіночих організацій резолюції Українського Жіночого Конґресу в справі положення на Радянській Україні, зокрема в справі голоду. Внаслідок цієї інтервенції Обєднаний Комітет звернувся до президента Зборів Ліги Націй зі слідуючим письмом:

Ексцеленціє!

В імені всіх товариств, що входять до Обєднаного Комітету Міжнародніх Жіночих Організацій у Льондоні зважуємося звернути Вашу увагу на страшне становище населення на Совітській Україні.

Минулого року зумів Обєднаний Комітет зацікавити цією справою Екс. Мовінкля, який висунув її на Раді Ліги. Після цього Рада Ліги звернулась із проханням до Міжнародного Червоного Хреста, щоби передати совітському Червоному Хрестові збіжа та харчі, які зібрали з пожертв українські кольоністи в Канаді та українці в інших краях. Російський уряд відкинув цю дружню пропозицію. За останніх 12 місяців голод знову винищив чимало народу; люди вмирали з голоду в краю, що є шпихлірем Европи.

Тому просимо Вас, коли Росія мала би стати членом Ліги Націй, використати Ваш особистий і офіціяльний вплив, щоби вияснити, що поміч, принята від держав, які є членами Ліги не обнижує ні трохи нічиєї чести і що навпаки згода в цьому напрямі буде доказом почування міжнародньої та людської солідарности.

З глибокою пошаною

Ishbel, Marchioness of Aberdeen and Temair.
Mrs. Corbett Ashby,
Mrs. Asch van Wjck.
Madame Clara Guthrie d'Arcis.

За непорушність Австрії.

ЖЕНЕВА. 25. 9. ПАТ. Непорушність кордонів Австрії була темою двох нарад мін. Барту з делеґатом Італії бароном Альойзім. У другій нараді брав участь теж англійський міністр Іден. Про нараду повідомлено представників держав Малої Антанти. Мін. Барту конферував теж з австрійським міністром закордонних справ Вальдеґом. Франція намагається теж довести до порозуміння між Італією та Югославією в справі Австрії.

Конфлікт Італії з Абісинією.

„Дейлі Геральд" сповідомляє, що дипломатичні кола побоюються війни між Італією й Абісинією. Часопис запевняє, що Італія зібрала велику кількість літаків у своїй кольонії Еритреї. Уряд Абісинії теж підготовляється до війни.

Закарпаття.

КАНДИДАТУРА К. ГРАБАРА НА ГУБЕРНАТОРА.

„Карпаторусскій Голос“ повідомляє, що крім аграрів також чсл. народні соціялісти, себто партія Кльофача-Бенеша, схильні підтримати кандидатуру Константина Грбаря на губернатора. На випадок іменування губернатором К. Грбаря посадником міста Ужгороду став би проф. Раушер.

„ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ“ ВИХОДИТЬ ДАЛІ.

З деяким опізненням появилося 2-е число аграрного органу „Земля і Воля“, що його видають члени народовці аграрної партії п. Віктор Курах, директор державної нар. школи з українською мовою навчання у Мукачеві і п. І. Клочурак. Редакція пояснює спізнений вихід 2-го числа „З. і В.“ технічними причинами. Тому, що деякі круги аграрної партії квестіонували партійну приналежність відповідального редактора „З. і В.“ п. В. Кураха, він помістив у ч. 2. таку заяву: Цим доводжу до загального відома, що число моєї партійної легітимації з року 1928 є 13. Підписана вона головою окружного відділу п. д-ром Коссеем у Тячові. В році 1929 був я секретарем місцевої організації партії в Тячеві. До року 1934 був іменований членом окружного заступництва тячівського округа, членом окружного вибору і також членом фінансової комісії, секретарем аграрного клюбу членів окр. заступництва. — Зі змісту як першого, так і другого числа „Землі і Волі“ видно, що редакція її, зберігаючи послідовно принципи аграрної партії, стоїть одночасно твердо на українській національній платформі.

ТОВАРИСЬКІЙ ЗІЗД У НИЖНІЙ ПИСАНІЙ.

Дня 19. 8. ц. р. відбувся в Нижній Писаній на Словаччині товариський зізд учителів, що перед 10 роками зложили іспит зрілости в Йозефові на Чехах. По Службі Божій відкрив святочні сходини в місцевій школі п. С. Миколин, а проф. Ф. Ґула привитав присутніх від бувшого професорського збору та перечитав клясовий катальоґ. Стверджено, що з 20 матурантів прибуло на зізд 6, відгукнулося 4, а 1 помер. Від 9 не було вістки. В зізді взяло участь 19 запрошених гостей і 2 бувших професорів. В часі спільного обіду зложили учасники 115 кч. на Український Музей у Празі, 100 кч. на пресовий фонд „Українського Слова“ і 60 кч. для свого старенького професора, що серед невідрадних матеріяльних відносин проживає на еміграції. Присутні висказали свою подяку п. М. Маркусеві і Т. Рожекові за організаційну, а п-і К. Яворській за господарську частину зізду. Непосидючий О. Шенкірик розвеселював гостей до пізної ночі.

Приявний.

(„Українське Слово“.)

„Odradzanie się siły polskiej w pow. łańcuckim“.

Під цим заголовком читаємо в „Курері Львовскім“ з 23. ц. м.:

З Дубна, пов. Ланьцут, повідомляють:

В дні 16. вересня ц. р. у присутності представника влади, духовенства зі сусідніх сіл та численно зібраного польського місцевого населення і сусідніх сіл відбулося у Дубні посвячення вугольного каменя під польську захоронку, в якій буде теж каплиця, доки не збудують костела. Будову захоронки фінансує гр. Потоцький, ординат з Ланьцута. Це діло гідне уваги ще й тому, що ординат знищений повенею, не тільки помагає повенянам, але також будує захоронку, щоб зберегти польське населення перед цілковитою загладою.

У посвяченні не брало ніякої участи українське населення Дубна. Це виглядало на змову, але нехай там. Цілому святові приглядалися зпоза плотів, а може у відповідь на польську акцію повиписували на свіжо викопанім рові „Ще не вмерла“. Нехай вона собі „не вмирає“, але ми і так свого не дамо; будемо боронити кожної польської душі і послідовно змагати до здобуття того, що на цім тереңі втратили. Після посвячення відбувся у шкільному городі польський фестин, вже другий з черги цього року, при участи місцевого польського населення і багатьох учасників з Лежайська та сусідніх сіл.

А „вони“ весь час приглядалися зпоза плотів.

*

За розмірно короткий час читаємо у „Курері Львовскім“ вже мабуть третій допис під менше чи більше крикливим наголовком з села Дубна, пов. Ланьцут. (Це село перехрестили тепер не знати чому на „Дембно“, подібно, як вже Лісько дістало по відомих подіях у ліському повіті нараз назву „Лесько“). Цей останній допис передаємо в „Ділі“ без змін, нехай він говорить сам про те, як то „одрадза сєн сіла польска в пов. ланьцуцкім“... Від себе скажемо тільки одно: село Дубно є чисто українською громадою, де поляків є ледви кільканадцять душ; шкільних польських дітей там усього кількоро. А проте там будують польську захоронку, там теж від часу перенесення на захід Богу духа винного управителя українця і приходу до села учителя поляка йде інтензивна польонізація в школі; там відправляються навіть польські богослуження у шкільному будинку. Просимо тільки вказати: у селі, де поляків є в найліпшому разі 2 чи 3 відсотки, шкільний будинок, призначений для цілої громади, служить на богослуження для 2—3 відсотків місцевого населення. Що писалаб польська преса, якби так у чисто польському селі віддано школу для вжитку 2—3, чи навіть 10 відсотків українського населення?

Гостра критика французьких соціялістів.

Премієр Думерґ проти девалюації.

ПАРИЖ, 25. 9. ПАТ. Премієр Думерґ виголосив учора до радіо велику промову подаючи напрямні основної реформи державного ладу. При владі залишиться далі, щоби перевести зміну конституції. В своїй праці буде домагатися від суспільности допомоги, бо не хоче поводитись з нею по диктаторськи. Вичислив важні реформи, які перевів уряд від 10. лютого ц. р. дотепер. Згадав про успіхи закордонної політики та привернення поваги Франції на міжнароднім терені. Премієр гостро виступив проти соціялістів, які обєдналися з комуністами і повели гостру боротьбу з урядом. Виявилося, що соціялісти обєднавшись з комуністами нічим уже від них не ріжняться. Думерґ виступив проти девалюації франка, бо вона довела би Францію до руїни.

Метою зміни конституції — зміцнення авторитету влади. Гостро виступив проти парляментарної системи, яка доводила що чверть-року до зміни уряду. Тому премієр міністрів мусить мати сильнішу владу. Шеф уряду повинен відкликатися до громадянства поза парляментом. Таким чином реформа конституції буде невелика.

Службові відносини урядовців унормують окремі постанови конституції.

Права преса вповні погоджується з промовою премієра. Зате ліва преса заповідає гостру опозицію проти уряду.

Радикально-соціялістичний щоденник „Ер Нувель“ пише, що прилюдна опінія не домагається ні зміни конституції ні зміни ладу. „Ле Популер“, орган соціялістів пише, що змінена конституція довела би до скасування парляментаризму і републики.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 27. ВЕРЕСНЯ 1934.

АРТУР ШНІЦЛЄР. 9)

Сліпий Джеронімо.

(Докінчення.)

Але яке було це все йому байдуже! Що могло трапитися йому ще гіршого? Його брат, якого він позбавив світла очей, був переконаний, що він його обкрадає вже літами; так було й буде так далі; щож може йому статися ще гіршого?

Там внизу стояла велика біла гостинниця, освітлена раннім сонцем, а далі видно було село. Мовчки йшли оба далі. Карло все тримав свою руку на рамени сліпого. Бачив на терасі перед готелем гостей в ясних, літніх одягах, при сніданку.

— Де хочеш відпочити? — спитав.

— Ну „Під орлом“, як звичайно.

Коли дійшли до села, вступили до коршми. Сіли за одним столом та казали дати собі вина.

— Що ви так скоро вже в нас? — спитав господар.

Карло трохи збентежився, почувши таке питання.

— Або це так скоро? Нині десятого, чи одинацятого вересня, — правда?

— Тамтого року, пригадую собі зовсім добре, ви прийшли пізніше.

— Вже дуже зимно в горах. Нині в ночі замерзло. Ах, правда, маю сказати вам, щоби ви не забули післати оливи.

В коршмі було мрячно та непривітно. Якийсь дивний неспокій огорнув Карла: хотів бути як найскорше знову на шляху, що провадив до Тірано, до Едоле, до озера Ізео, всюди, коби лише десь у простір. Встав від стола.

— Йдемо вже? — спитав Джеронімо

— Мусимо ще нині в полудне бути в Болядоре; „Під оленем“ задержуються вози на полудне, то добре місце.

І пішли. Стрижій Беноцці стояв з папіроскою перед своїм домом.

— Добрийдень, — закликав. — Ну, що чувати там у горах? Нині вночі певно впав сніг?

— Так, так, — сказав Карло прискорюючи ходу.

Лишили село за собою; біла дорога вела між полями та виноградниками, здовж бистрої ріки. Небо було синє та спокійне. Чому я це зробив? думав Карло, дивлючися з боку на брата. Чи виглядає лице його інакше як завсіди? Він завсіди мені не довіряв, — я все був самітний, — він завсіди мене ненавидів. Здавалося йому, що якийсь тягар придавлює його та що він ніколи не зможе його скинути зі себе, що подібно, як брата, котрий іде коло нього, огортає його вічна ніч, хоч сонце яскраво все освітлює.

І вони йшли далі й далі годинами. Від часу до часу сідав Джеронімо на камені, або опирався на поруччя мосту, щоби відпочити. Знову переходили через якесь село. Перед коршмою стояли вози, подорожні повисідали та проходжувалися; але прошаки не зупинялися. Йшли далі дорогою. Сонце було вже високо; наближалося полудне. Був день як тисячу інших.

— Вежа в Болядоре, — сказав Джеронімо. Карло глянув. Здивувався, як точно обчислив Джеронімо віддаль: дійсно видно було вежу в Болядоре. Здалека йшов хтось проти них. Здавалося Карлові, що він сидів на камені та враз устав. Тепер побачив, що це був жандарм; так багато разів стрічали вони їх на гостинцях. Одначе цим разом мимоволі здригнувся. Але коли той надійшов ближче, пізнав його та вспокоївся. Був це Петро Тенеллі; недавно ще в маю сиділи вони разом з ним у коршмі „Раґацці“ в Морінього і він оповідав їм якусь страшну історію, як то його якийсь волоцюга одного разу малощо не вбив.

— Хтось станув, — сказав Джеронімо.

— Жандарм Тенеллі, — сказав Карло.

Підступили до нього.

— Добрийдень, пане Тенеллі — сказав Карло.

— Так, щож робити? — сказав жандарм, — але мушу вас покищо задержати на станиці в Болядоре.

— Ах! — крикнув сліпий.

Карло поблід. Як це можливе? — думав. Це не може бути з тої причини. Тут ще про це не можуть знати.

— Здається туди веде ваша дорога, — з усміхом сказав жандарм, — нічого вам не зашкодить, коли підете зі мною.

— Чому нічого не говориш, Карле? — спитав Джеронімо.

— О так, я говорю... Пане жандарм, як це можливе... що мали би ми... а властиво, що мав би я... справді, я не знаю...

— Так, щож робити? Може ти й не винен. Що я можу знати. Одначе ми дістали телеграму до бюра, щоби вас придержати, бо вас підозрівають, що ви вкрали гроші там на горі в якихось подорожніх. Може ви й невинні. Ну, вперед!

ЯК ВИ НАС ОБМАНУЛИ...

Отвертий лист до Володимира Винниченка.

У відповідь на брошуру „За яку Україну".

(Продовження).

Просто дивно — по 17 роках від І-го універсалу Центральної Ради, бувший перший голова ради міністрів а потім голова зверхньої влади Української Народньої Республики ставить собі запит, за яку Україну має боротися, щоби вкінці брошури дати на цей запит відповідь, яка перекреслює всю його діяльність у визвольницькій добі. Хтоб, не читаючи, подивився на зелену обгортку, то сказав би: „певне мова буде йти про зелену, селянську Україну", але де там! Автор виступає за таку Україну, яку йому показали товариші по ідейному „нудизмові". Він за ту „радянську" Україну, яка без перестанку впродовж 15 років червоніє в огнях та в крові. Він навіть катів українського селянського народу всяких Постишевів називає товаришами! Хоч вони й плюють на нього, ображають, ганебно обріхують, компромітують в себе й перед цілим світом, відштовхують від себе, а він таки липне до них мов реп'ях. Пише їм мягенькі листи, радить їм, що вони мають робити, аби у них часом хтось не вирвав тої влади. І сам переходить в атаку на тих, які пробують боротися проти тих катів, нападає на них, ганьбить аж до викривлення правди. Він, себ-то Ви, пане Винниченко, — я вже мало не забув, що адресую цього листа просто Вам. Намагаєтесь їх, тих „товаришів" виправдати навіть за напади на самого себе... „От тут і різниця, пишете, між руським націоналізмом та і комунізмом. Комунізм (це видно виразно) вперто не хоче вбити мене і, на всі домагання руського націоналізму щодо цього мабуть твердо й непохитно каже: „А це вже зась!" Не пустити на Україну" і т. д. „— це одне, а вбити людину, яку ми про себе вважаємо за комуніста, це — інша річ. І цеї річі ми не зробимо". Ох, якіж Ви наївні аж до смішности, які Ви дитячі, хоча ще не зі старости і хоча Ваша марка старого соціяліста та революціонера не повинна би допускати ніякої наївно-дитинячої легковірности. Адже навіть і дитині відомо, що в московсько-жидівських комуністів нема тих комуністичних сентиментальностей, які ви зі своєї внутрішньої анальоґії намагаєтесь їм підсунути. Що це правда, вони вам доказують роками, кожний день, доказали головами Шумського, Скрипника, Хвильового та тисячами й тисячами знищених українців. Колиж Вас досі не знищили, то зовсім не з комуністичного почуття до Вас, лише тому, що Ви, пане Винниченко, таки трохи відомий у світі письменник. Коли Вас і не знають широкі соціялістичні маси у світі, то в кожному разі Ваше імя відоме соціялістичним провідникам в Европі. І виключно через те „сторожа" врятувала і врятовує Ваше життя від темности московсько-жидівського комунізму. Вижь як письменник психольоґ, мусите добре знати, що найбільшими ганебними боягузами у світі є ті, які вбивають безборонних та невинних. Большевицькі кати давно звикли до того, що скільки не вимордовують українського населення, у відповідь на те мало коли навіть й собака гавкне у світі... А от вони знають також, що через усунення Вас зі світа, булоб для них більше неприємностей, як з того, що Ви ще собі у Парижі живете, „нудизуєте" і безглуаді брошури виписуєте. Московські большевики краще знають українську вдачу, ніж Ви, український письменник. Вони знають, що поза муром, яким відгороджена В. Україна від світу, не залишилось би ні одного українця, який би не подав свого гнівного протесту, не як за сьогоднішнього Винниченка-комуніста, а як за позавчорашнього свого великого письменника. Вбиваючи Вас, вони політично лише регабілітувалиб. Отож, їм далеко вигідніше тільки Вас ганьбити, провокувати та опльовувати, ніж фізично вбивати. І коли Ви будете чесний зі собою, то певне погодитеся з моїми арґументами.

Ви пишете на стор. 41 брошури „За яку Україну" таке: „...Руський націоналізм є для СССР явище тимчасове, ненормальне, як хвороба. Коли радянський орґанізм цілком зміцниться, переборе всі труднощі, стане сильним, ця хвороба, як і інші — зникне". Деж на це доказ? На якій підставі Ви таке твердите? Адже московські комуністи своєю роботою заперечують кожне Ваше наведене слово. Ви кажете, що руський націоналізм для СССР явище тимчасове а в дійсности вони його з кожним днем розвертають все ширше та ширше. Адже серед спору з японцями московські комуністи вже явно й офіціяльно ввели до своєї преси стару термінольоґію про „родіну", патріотизм, небезпеку для єдіної Рассеї і т. д.! Дальше — „коли радянський орґанізм цілком зміцниться"... По Вашому він ще не зміцнився, а вони доказують на словах і на ділі, що він такий вже міцний, що подібного йому у світі нема, і що сам Барту та вся Ліґа Націй покорилися тій силі. І вониж кожний день пишуть і говорять, що подавляючи „український шовінізм", себто і Ваші погляди на національне питання на Україні, їх державний орґанізм все зміцнюється. Ви вважаєте, що наступ російського націоналізму на українство це „тимчасова хвороба", а вони вважають, що та робота належить до канонів проведення ґенер. лінії ком. партії. Ви вважаєте (стор. 40), що на Україні тепер тримають російський націоналізм на ланцюгу, а в дійсности він гуляє по Україні, мов скажений вовк між отарою овець. Приклади: 1) погром української інтеліґенції за останні два роки, він загриз Скрипника, Хвильового, Яворського, Грушевського, Лозинського, Вітика і т. д. І його кигті сягають аж до Вас під Париж; 2) чистка КПБУ від українців; 3) „чистка" самої української мови, себто змагання російського націоналізму за наближення її до московської мови, інакше кажучи зробити з чистої української мови, мову „деньщика Шельменка"; 4) таємний наказ із Москви на початку цього року, про який Ви може і не знали, та який проведений явно: ...„зняти українців на Україні з відповідальних посад, як ненадійних по національному ухилу і перевести на відповідні посади в центральні округи СССР." На верху т. зв. української радянської влади той наказ зачепив такого вірного служаку ком. партії, як Чубар; і 5) найновіше розпорядження обовязкового вивчування російської мови в українських школах. З огляду на те, що учителі-українці російської мови „не знають", від цієї осени будуть посилати на Україну з Московщини вчителів, аґентів ҐПУ, для контролі українського шкільництва. Цим, так би мовити, остаточно завершується окупація України Московщиною, руками тих, яких Ви называєте товаришами по переконанні.

От тепер скажіть, на якому ланцюгу тримають московські комуністи російський націоналізм. Московські комуністи вдунули свою „нову" душу в російський націоналізм. І він тепер гарцює на Україні під охороною чекістів. І для московських комуністів, це не є щось тимчасове, ненормальне, а цілком правильне, що відповідає їхнім поглядам, генеральній лінії московської ком. партії. І яка при цій дійсности вартість Ваших слів на стор. 40: „Для духового добробуту (?! — про матеріяльний добробут навіть Ви не зважуєтеся казати, коли міліони вимерли на голод!) українських трудящих мас (деж там тепер не трудящі маси?). Корисніша Радянська Соціялістична Україна навіть тимчасово з руським націоналізмом на ланцюгу"

Ф. Мелешко.

(Далі буде).

Не буде амнестії.

Польська преса широко розписується про амнестію в Польщі для політичних вязнів. Півурядовий щоденник „Експрес Поранни" з Варшави заперечує рішуче всім вісткам про амнестію, бо мовляв, вони виссані з пальця. Політичні кола запевняють, що проект амнестії взагалі не був темою нарад у міністерстві справедливости

Заворушення в Еспанії.

МАДРИД, 25. 9. ПАТ. Терористична акція соціялістів збільшається. Вчора синдикалісти кинули в Барсельоні бомбу яка знищила трамваєві проводи і зранила тяжко чотири особи.

Троцький у Мадриді.

МАДРИД, 25. 9. ПАТ. Кружляють поголоски що до Мадриду приїхав інкоґніто Лев Троцький.

—o—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Литовський шеф ґенерального штабу ґен. Якус уступив. На його місце прийшов полк. Рашкітіс.

— Син покійного президента Гінденбурґа, Оскар Гінденбурґ уступив з війська і отримав степень ґенерала майора з правом носити однострій.

— До Варшави приїхали начальний директор і начальний редактор Німецького Інформаційного Бюра.

— Мін. Бек відбув нараду з бельґійським міністром закордонних справ Жаспаром

— Комісія Ліґи Націй устійнила текст заборони вивозити зброю до Болівії і Параґваю.

— Німеччина заключила тимчасовий торговельний договір з В. Британією. який буде обовязувати до кінця жовтня н. р

— Чому не говориш нічого, Карле? — спитав Джеронімо.

— Я говорю — так, як говорю...

— Ну, йдіть уже раз! Пощо стояти на шляху! Сонце припікає. За годину будемо на місці. Ну, вперед!

Карло поклав руку на рамя Джероніма, як звичайно, і вони пішли поволі далі, а жандарм за ними.

— Карле, чому нічого не говориш? — спитав Джеронімо знову.

— Алеж, що хочеш Джеронімо, що маю казати. Все мусить виясниться, я сам не знаю...

І такі думки переходили через голову. Чи сказати йому, заки станемо на місці?... Неможливо! Жандарм буде чути... Що робити? Однак у суді скажу так чи так правду. — Пане судде, — буду казати — це не є крадіж, як кожда інша. Це було так: ...— І силувався найти слова, щоби виснити справу перед судом. — Вчора переїздив якийсь пан через провал... може це був божевільний — або вкінці може він лише помилився... і той чоловік...

Алеж що за дурниця! Хто буде вірити в це?... Йому не дадуть навіть так довго говорити. — Ніхто не зможе повірити в ту дурну історію... навіть Джеронімо не вірить... — Він подивися з боку на нього. Голова сліпого хиталася як звичайно в ході, але лице було незмінене, сліпі очі підняті вгору. І Карло знав враз, що за думки прошибають тепер ту голову... Отже так стоїть справа, мусів думати собі Джеронімо. І хоч не найдуть у мене грошей, нічого це не поможе мені — нічого перед судом, нічого перед Джеронімом. Увязнять мене, а його... Так, його також, як мене, бо в нього є золота монета. — Не міг далі думати, так дуже був пригноблений. Здавалося йому, наче би взагалі нічого вже не розумів більше та знав лише одно: що радо дав би себе увязнити на рік... коби лише Джеронімо переконався, що він лише для нього став злодієм.

Джеронімо станув нагло так, що й він мусів зупинитись.

— Ну, що? — сказав жандарм нетерпеливо. — Вперед, вперед! — Але побачив зі здивуванням, що сліпий поставив ґітару на землю та витягнув руки, дотикаючися рук та лиця брата. Потім нахилив свої уста до уст Карла, який зразу не знав, що з ним діється, та поцілував його.

— Чи ви подуріли? — спитав жандарм. — Вперед! вперед! Не маю охоти смажитися на сонці!

Джеронімо підніс мовчки ґітару зі землі. Карло відітхнув глибоко та поставив знову руку на рамя сліпого. Чи то можливе? Брат не гнівається на нього? Він зрозумів вкінці —? І недовірчимо подивився з боку на нього.

— Вперед! — закричав жандарм. — Хочете конче —? — І вдарив Карла в бік.

Карло, тримаючи сильно рамя сліпого, попровадив його далі. Приспішив навіть кроку. Бо побачив на лиці Джероніма лагідну та щасливу усмішку, якої від дитячих літ там не було ніколи. Карло всміхнувся також. Здавалося йому, що тепер не може статися йому нічого злого, — чи перед судом, чи денебудьінде на світі. — Мав знову свого брата... Ні, він мав його перший раз...

Переклала з німецького

Олена Яворівська.

—o—

Большевики обстрілювали бальон.

БАЛЬОНОВІ ЗМАГАННЯ.

СЛОНІМ, 25. 9. ПАТ. Недалеко Слоніма найдено вчора вранці звіт бельгійського бальону, який скинув його в год. 1.30 вночі з висоти 2.080 м.

РИГА, 25. 9. ПАТ. Вчора вранці видно було два бальони, які летіли до большевицького кордону. Один з них, якого назву годі було відчитати, бо летів дуже високо, обстрілювала большевицька прикордонна сторожа недалеко Питалова.

З Кеслава повідомляють, що вчора в год. 16-ій пополудні бачили на значній висоті большевицький бальон, який перелетів большевицький кордон недалеко Вілюпи. Назви бальону годі було відчитати.

Бальон „Штадт Есен" осів в Естонії. 28 км. від Віляид.

ПЯТЬ БАЛЬОНІВ ОСІЛО В СССР.

МОСКВА, 25. 9. ПАТ. Вчора осіло на просторі СССР пять бальонів. Перший бальон „Брюсель" осів коло Вітебська. Опісля над берегом озера Чубское на естонсько-большевицькім кордоні осів американський бальон „Бофальо". Летунів відвезли до Гдова. В окрузі Ленінграду осіли три бальони. Один недалеко місцевости Лядское, другий 60 км. від Луги, а третій бальон 6 км. від стації Клюса. Всі бальони осіли щасливо крім бальону коло Луги, який осів у лісі. Большевицька влада приказала давати летунам усяку допомогу.

КАТАСТРОФА БАЛЬОНУ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС, 25. 9. ПАТ. Польський бальон „Польонія" упав учора в год 13-ій в озеро недалеко села Льоґіляті коло міста Савонліна на північний схід від Гельсінґфорсу. Летуни капітан Януш і пор. Вавщак врятувалися та доплили до острівця на озері. Причина катастрофи така, що роздерлася поволока бальону.

ПАРИЖ, 25. 9. ПАТ. Агенція „Аваса" повідомляє з Ковна, що чехословацький бальон „Братислава" осів учора недалеко містечка Кібарти на Литві недалеко німецького кордону.

ВАРШАВА, 25. 9. ПАТ. Поодинокі бальони, які беруть участь у змаганнях за чашу Ґордон-Бенета, перелетіли з Варшави: бальон „Есен" 800 км. в Естонії; „Опель" 800 км. коло Дорпату; „Брюсель" 800 км. коло Вітебська; „Бофальо" 850 км. коло Гдова; „Польонія" 1200 км. у Фінляндії; „Братислава" 300 км. на німецькім кордоні. Крім того надійшли вістки, що дальші три бальони осіли недалеко Пскова і Ленінграду і перелетіли 800 до 850 км.

ВАРШАВА, 25. 9. ПАТ. Швайцарський бальон „Базилея" осів учора в год. 14.35 коло села Большое Азарово в юркавськім районі. Бальон перелетів 950 км.

---o---

Летунський рекорд.

Естонський летун Вуп перелетів 60 км. з Таліна до Гельсінґфорсу на ширяку „Комар" за 1 год. і 35 мін. Дотеперішній рекорд належав до летуна Ґрінфельда, який перелетів понад канал Ля Манш — 38 км. за 2 години.

Пожежа в кіні.

ГАҐА, 25. 9. ПАТ. У Гільверсум підчас висвітлювання фільми католицької місії повстала в кіні пожежа. Із 180 дітей присутніх у кіні, 40 дітей ранених, а троє дітей та один священик тяжко ранені. Кіновий будинок згорів до тла.

Перебудова хліборобства.

БЕРЛІН, 25. 9. ПАТ. До радіо виголосив учора промову міністр прохарчування Німеччини Даре. Міністр згадав, що Німеччина мусить подбати за прохарчування на випадок бльокади. Головним завданням уряду перебудова хліборобства у Німеччині на нових основах. Хліборобські господарства признано дідичними. Одночасно уряд переводить кольонізацію хліборобів із тією метою призначив 130 тисяч гектарів землі. Крім того на допомогу селянству видав уряд 138 міліонів марок.

Гостя з Канади у Празі.

(Кореспонденція з Праги.)

На початку вересня до Праги завитала, подорожуючи по Европі, **панна Г. Романчич з Альберти (Канада)**, делегатка на Всеукр. Жіночому Конгресі в Станиславові. Після конгресу п Г. Романчич більше 2-х місяців лишилася в Польщі, відвідуючи ріжні місцевости Галичини, зокрема Гуцульщину, Лемківщину, також Волинь і Полісся. Була і в Варшаві, знайомлючись з українським життям у Польщі. Потім відвідала Буковину, зокрема Чернівці, де її приймала Українська Жіноча Громада. По дорозі на конґрес спинялася довше в Льондоні, а потім переїздом у Брюселі й у Берліні, відвідуючи українські інституції й осередки. В Бельгії відвідала студентську кольонію в Лювен, у Брюселі військовий музей з українським відділом. У Льондоні докладніше познайомилася з працею Українського Бюра, у Берліні, як і в Варшаві, відвідала Українські Наукові Інститути та інші українські осередки. У Львові була м. ін. на святах Сокола й Луга, на політичному судовому процесі проти українців і т. д. До Праги приїхала з Відня, де мала відчити в Т-ві „Січ" та „Родина" й у Жіночому Союзі. В Празі з зацікавленням оглянула Музей Визвольної Боротьби України, відвідала Їдальню Українського Жіночого Союзу й була на зборах Управи У. Ж. Союзу; виїздила також до Подебрад, знайомлючись із широкою працею Української Господарської Академії й Укр. Технічн. Господ. Інституту позаочного навчання при Академії. Була також гостею в притулку для українських дітей у Подебрадах.

Батьки п. Романчич походять з Галичини. Сама вона народилася, виросла й вивчилася в Канаді. Говорить гарною українською мовою, що її навчилася самотужки, найбільше з читання творів українського гарного письменства. В українському житті в Канаді бере визначну участь. Була одною з організаторок Союза Українок в Канаді 1926 р. та першою його секретаркою. Протягом останніх пяти літ працює на державній посаді в уряді соціяльної опіки провінції Альберта.

Перед відїздом з Праги п. Г. Романчич на запрошення Союзу Укр. Журналістів і Письменників на чужині робила 12. вересня ц. р. в помешканні Їдальні Укр. Жін. Союзу відчит про свої подорожні враження, спиняючися й на житті укр. еміграції в Канаді. Участь у Всеукр. Жіночому Конгресі, а зокрема прегарний День Селянки лишиться для неї незабутнім спогадом. Враження п. Г. Романчич з побуту на західних наших землях, у звязку з її великою спостережливістю, взагалі дуже цікаві й цінні. Багато випадкових подорожніх бачать, звичайно, за короткий час побуту здебільша тільки показний бік українського життя, я воно репрезентується організованим, свідомим українством, згуртованим коло наших національних інституцій, преси, кооперації та національних політичних осередків. Це творче українство, наші національні змагання, національна свідомість нашого народу на західних землях уже настільки розвинулися, що на кожного чужого сторонного спостерігача справляє своє враження. Про ці свої враження п. Г. Романчич у своїй промові висловилася дуже рішучо й оптимістично з непохитною вірою в грядучу повну перемогу українських змагань. Але п. Романчич за своє довге подорожування мала можливість спостерігати на місці цілком зблизька безпосередньо життя нашої народньої маси, її побут, загальний рівень, так само, як і деякі кола інтеліґенції, інертні й непослідовні, а також маси молоді, що йдуть самопас, — словом ті міліони українських душ, що все ще лишаються поза організованим українством і на які понад головами організованих українських осередків або поза ними й попід ними полюють і не без успіху, ріжними своїми, часом хитрими, часом брутальними способами, денаціоналізація й деморалізація. Вона стрічала людей, що називають себе українцями, але брак їм людської свідомости й гідности... На відчит зійшлося велике число присутніх, жвава, невимушена промова п. Романчич зацікавила всіх, як своєю оригінальною формою, так і змістом. По відчиті шановна гостя відповідала на численні запити. Підчас відчиту через чути було оплески, також рясними оплесками подякувала авдиторія, прощаючись із шановною гостею, що залишила серед укр. еміграції в Празі добре враження. На двірці при відїзді виряжали п. Романчич представники укр. організацій; голова Укр. Жіночого Союзу З. Мірна вручила їй квіти.

М.

З політичних процесів перед окр. судом у Бережанах.

На осінню каденцію в окружнім суді у Бережанах є визначених 8 політичних розправ.

Засідати будуть гімназисти, студенти університету, селяни, робітники, словом: заступлені всі стани — і всі вони відповідають за злочин головної зради.

Дня 19/9 і 22/9 ц. р. відповідали перед судом: 1) **Микола Максимишин** с. Петра і Марії, літ 25, студ. прав з Дібряничь, пов. Перемишляни, 2) **Василь Чолій,** с. Михайла, літ 25, з Утіхович, пов. Перемишляни, 3) **Стефан Костів,** с. Михайла, літ 22, з Утіхович, пов. Перемишляни, за злочин з арт. 154 § 2. і провину з арт. 154 § 1 к. к., поповнені в той спосіб, що в ночі з 18. на 19. березня ц. р. розкинули летючки ОУН., затитуловані „Український Народе", в громаді Утіховичі. Всіх трьох бачив нібито св. Станіслав Венцель, доніс про це постерункові поліції, після чого постер. Марцін Ганачевський провірив ту вістку у свого „інформатора", що в цілости потвердив донесення Венцля. На розправі виявилося, що згаданим інформатором був Василь Бас з Утіхович, який під присягою ствердив, що нічого не бачив, нічого не знав, лиш за намовою свого приятеля Венцля та за обіцянкою, що дістане від Венцля револьвер та квоту 100 зол., потвердив перед постерунковим те, що сказав Венцель. Вправді дістав за те від постерункових 2 зол., але сам не знає за що, бо нічого не робив; одначе совість його так гризла, що остаточно признався перед своєю сестрою Ганусько зам. Павлишин, що сказав неправду і що через нього сидить трьох людей невинно. Його сестра сказала це дальше і так станув „інформатор" за свідка. Всі три обвинувачені виказали своє алібі в цілости. Судді присяглі заперечили вину Василя Чолія і Стефана Костева, внаслідок чого **їх негайно звільнено з арештів, натомість потвердили вину Миколи Максимишина і суд засудив його на два роки вязниці й оплату суд. коштів у сумі 80 зл.** з вчисленням слідчого арешту від 23/3 1934 р. Розправі проводив о. с. Фудалі, вотантами були д-р Цибульський і д-р Польни, обвинувачував прок. Вашевський, боронили **д-р В. Бемко і д-р Західний.**

Перед окружним судом у Бережанах як судом присяглих відбулася в днях 21. і 22. вересня ц. р. розправа проти 1) **Василя Лихолата** кравця з Потока, 2) **Миколи Лотоцького,** шевця з Куропатник і 3) **Федька Цецюри,** господаря з Куропатник, пов. Бережани, за злочин з арт. 97 § 1 і провину з арт. 251 к. к. до ч. спр. II К 507/34. Акт обвинувачення закидував їм, що перший з них, Василь Лихолат, втягнув двох інших до організації ОУН, створив отже трійку і в ночі на 8. квітня поручив їм вивісити жовто-блакитний прапор у селі Куропатники, з написом ОУН, а крім того написати осторогу: „Позір! Хто фану здійме, тому смерть", „будем жидів так різати, як у Німеччині Гітлер". Після того двом місцевим жидам вибили вікна. Обвинувачені заперечували свою вину і виказували своє алібі. По переведеній розправі, якій проводив о. с. д-р Фудалі, як вотанти засідали о. с. д-р Суровяк і Свистун, а обвинувачував прок. Вежбіцький, суд признав усіх трьох винними провини з арт. 251 кк., а крім того Лихолата і Лотоцького винними з арт. 97 § 1. к. к. і засудив: **Василя Лихолата на кару 3-літньої вязниці** й судова оплата 160 зол., **Миколу Лотоцького на 2 роки вязниці** й суд. оплату 80 зол. та **Федька Цецюру на 9 місяців вязниці** і судову оплату 40 зол. Всім зачислили слідчий арешт, в якому пересиділи по 6 місяців. Боронили: **д-р Бемко і д-р Західний.**

Арештування спільника Гавптмана.

НЮ ЙОРК, 25. 9. ПАТ. Хоча Гавптман, вбивник сина Ліндберґа заперечує свою вину, поліція ствердила, що відтиски пальців, найдені на вікні помешкання сина Ліндберґа, ідентичні з відтисками пальців Гавптмана. Під закидом співучасти у схопленні сина Ліндберґа поліція арештувала Джемса Барі.

Афґаністан вступає до Ліґі Націй.

ЖЕНЕВА, 25. 9. ПАТ. Нині рано надійшло до Женеви прохання Афґаністану приняти його в члени Ліґи Націй. Прохання розглянуть ще на теперішній сесії.

НОВИНКИ

— **Гостре стріляння.** В днях 1, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 13, 15, 17, 18, 20, 22, 24, 25, 27, 29, 31. жовтня ц. р. будуть на військовій стрільниці в Замарстинові військові вправи получені з гострим стрілянням. Полоса, загрожена стрільнами, буде обсаджена стійками і до їх заряджень прохожі мають пристосовуватися.

— **Вбивство поліційного агента.** Агенція „Всхуд" повідомляє: У справі вбивства поліційного агента С. Яцини в Жовкві прокуратор зі Львова веде слідство. Переведено численні арештування. Вбивника арештують вже в найближчих днях.

— **Засуд двох священиків.** Суд у Бережанах засудив о. Петрицького на один рік вязниці за „донесення" на поліцая. Половину кари подарував суд на основі амнестії, а 6 місяців о. Петрицький мусить відсидіти. — Суд у Підгайцях засудив о. Костюка на 14 днів арешту і гривну 30 зол. за „невідповідну поведінку" супроти поліції. Кару арешту припинили на 3 роки.

— **За приналежність до ОУН.** У станиславівському суді йде розправа проти 8 молодих українців, обвинувачених у приналежности до ОУН і протидержавній акції в селі Дубівцях. Головний обвинувачений Терещук до вини не почувається. В слідстві Терещук признався був до шкільного саботажу та поширювання летючок ОУН; тепер каже, що ті зізнання на ньому вимусили. Інші обвинувачені теж не признаються до вини. — Поліційний постерунок у Городку біля Львова дістав приказ перевести ревізію в студента прав Романа Стеця, якого підозрівали в приналежности до ОУН. Тоді то в Стеця найшли кільканацять відозв „До боротьби за душу української дитини". Тепер Стеця притягли до судової відповідальности.

— **Пошесть червінки поширюється.** Від кількох днів у Підкамені, Чепелях, Пеняках та Лукавці пов. Броди поширюється пошесть червінки. Дотепер занедужало понад 200 осіб, а з того пять у Лукавці смертельно. Санітарна влада приказала замкнути в згаданих селах народні школи. Одначе по трьох днях шкільний інспектор без порозуміння зі санітарною владою приказав далі вчити. Щойно на інтервенцію санітарної влади школи замкнено на необмежений час. Лікарі переводять охоронне щеплення.

— **Кривавий напад у костелі.** У вівторок 25. вересня ц. р. в год. 7.50 в ранці Стефан Піскорек підбіг у костелі в селі Кшешовицях до священика Морайки, який ішов у ризах до вівтаря, та пробив його ножем у плечі. Ніж застряг у хребті. Одночасно злочинець намагався ударити священика молотком у голову, але вірні перешкодили йому. Тяжко раненого священика відвезли на клініку в Кракові. Злочинцем заопікувалася поліція.

— **Зловили злодіїв.** У хаті Р. Діямонда (Баторія 28) зловили злодія Ст. Кучму, а на пл. Сольських Л. Вілера, як старався вкрасти годинник М. Лозинському.

— **Краєва хроніка.** У Перемишлі починається розправа проти скарбового службовця К., за це, що брав службовий додаток за дитину. Виявилося, що ця дитина не була його жінки, лише вона приняла чужу. — Невідомий чоловік розкрутив шини лісової залізниці в Зелениці, пов. Надвірна. Дорожник запримітив це, тому до катастрофи не прийшло. — Коломийський суд засудив комуністичну делеґатку з Луцька Рахилю Боручек-Бом на 15 літ вязниці. — У Заріччу (Делятинщина) застрілено Дмитра Івасюка в городі біля його хати. Івасюк був пострахом Делятинщини. Тому два тижні в церкві присягнув був, що вже не буде красти, ні пити горілки.

— **За вбивство служниці.** Перед судом присяглих у Кракові відбувається від понеділка 24. вересня ц. р. розправа проти двох студентів Казимира Шенкіжика та Владислава Бобжецького і візника Яна Доньца, які вбили служницю Анну Гарнцажівну та в д-ра Нісенфельда пограбували коло 100 тисяч золотих. Підсудні признаються тільки до грабіжі грошей. Розправа триватиме кілька днів.

— **Новий шаховий міжнародній турнір** підготовляють на 1935 р. у Лугачевицях, біля Брна. Орґанізує його Фльор. До участи в ньому запросили Альохіна, Капабляику і Ляскера — трьох чемпіонів, крім цього Боголюбова, Німцовіча, Рубінштейна, Відмера, Шпільмана, Ліліенталя, Пірца, Стальберга, Еве. Мають теж приїхати совітські шахісти, між іншими Ботвиник.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Гидра рідного кап'талу.

Бувають ріжні журналісти. Одні нотують факти, другі нотують факти і роблять висновки, треті передбачують ріжні факти, а четверті обєднують у собі всі ці прикмети.

До таких належить мій особистий приятель Дмитро Паліїв.

Він, як відомо, видає журнал „Перемогу", а в ній не тільки нотує факти і робить висновки, але й передбачує.

Наприклад в останнім числі, в статті „Золоті поля".

„На наших очах твориться рідний капітал і капіталісти"...

Це ствердження факту. „Зоря", „Керос", „Альое", „Ароза", „Міка"...

„Наша нація зачинає ставати соціольоґічно ріжнородною, де на одному бігуні стоятимуть капіталісти, на другому — робітничий пролетаріят".

Це висновки. (На жаль, не можу вичислити, хто в тих фабриках на другім бігуні, бо не знаю назвищ робітників!).

А тепер передбачення:

„Ще хвильку й почуємо про творення ріжних трестів, або приступлення рідних фабрик до загально-польських трестів"...

От нюх. Ще ніби нема трестів, але ось-ось виростуть як гриби по дощі. Тоді боротися з ними буде вже за пізно. Але нині ще можна запобігти лихові.

Бо подумаймо тільки.

Одного дня будяться українці і чують: „Керос", „Міка", „Альое" і „Ароза" получилися в трест! „Зоря" ще надумується, але є небезпека, що теж приступить до тресту. Уявляю собі констернацію українського населення і розпуку українського пролетаріяту: Трест! І то не з яких-небудь чужих фабричок у роді Бачевського, Нойвельта, Рукера чи інших, а самих грубших риб і то — рідних: „Міка", „Керос", „Альое", „Ароза".

Передовсім притиснуть вони пролетаріят і поставлять на противний до панів фабрикантів бігун. Крім того видусять з українського покупця найвищу ціну, яку собі уложать. Що зробить бідний українець!? Гасло: „Свій до свого по своє" гнатиме його до свого тресту, а високі ціни гнатимуть його в біду. Не далекий той час, коли наші фабриканти забють конкуренцію чужих і загорнуть цілий ринок. Тоді вже й „Свій до свого" не буде потрібне. Хоч би ти не хотів — мусиш.

Розживуться на нашій крови фабрикантські галапаси, змінять політику, хто зна чи не посягнуть і по владу в державі. Все від них буде залежне, в кожній ділянці будуть диктувати, до всього впхають ніс.

Аж лячно подумати!..

Чиж не добре робить Дмитро Паліїв, що завчасу вказує на небезпеку і закликає до оборони?!

В однім тільки трудність: де набрати робітничого пролетаріяту в рідних фабриках?

Був я передучора в каварні. Бачу сидять при столику три наші фабриканти і журяться

— Чого так похнюпились? — питаю.

— Штрайкуємо.

— Ви, фабриканти?

— Ні, ми штрайкуємо як робітники. Паліїв нас переконав.

Я спершу не зовсім зрозумів. Щойно пізніше, коли сказали мені, що вони є рівночасно одинокими робітниками своїх фабрик.

От, хитрі малороси. Зайдеш звідси — фабрикант, зайдеш звідти — робітник.

Тяжка буде з ними боротьба. Не те, що з якимнебудь Круппом, Стінесом чи іншою Шкодою.

Галактіон Чіпка.

P. S. На всякий випадок пояснюю: „Керос" — фабрика свічок, „Альое" — фабрика пасти до зубів, „Міка" — фабрика муштарди, „Ароза" (повстала тими днями!) — фабрика будинків.

— **Голуби на іспиті.** Годівельники голубів у Зл.Д. рішили перевірити справність голубів і орґанізують перегони через увесь континент. Голуби перелітатимуть етапами по 250 км. і приноситимуть на своїх крилах справоздання. Відлет пічнеться імовірно від форту Мекферсон у Канаді (68 ступ. ширини) і лет закінчиться у Буенос Айрес. Ці проби триватимуть кілька місяців.

— **Совітська хроніка.** Центр. Комітет Комуніст. Партії рішив перечистити всіх начальників політичних відділів і „совгозів" за всякі переступства та безділля; тепер усі вони до 2 місяців мусять вносити наново прохання. — Академія Наук дістала під свою опіку Ільменський гірничий „заповідник" на Уралі, де на просторі сотні тисяч гектарів серед гір є всякі цінні мінерали. — „Ізвестія" признають у числі з 16-го ц. м., що частина врожаю на сході і в західнім Сибірі пропала. Директори „совгозів" не хотять користуватись новими машинами кажучи, що американські комбайни непридатні до такої землі. — У київському „горловському" парку поставили памятник Ґоркого. Київ має вже памятник Дзержинського і буде мати ще Леніна. — У сталінградській пекарні у Москві продавці вшукали за один місяць людей на 5000 кільо хліба при помочі фальшивої ваги. — У копальнях у Донбасі працюють малолітні — 16 і 17 літні — по 10 годин денно разом із дорослими, хоч закон формально це забороняє.

— **Ріжні вісти.** Дружина італійського наслідника престолу кн. Умберта привела на світ донечку. Преса видала надзвичайні видання, які негайно публика розхопила. — В околиці Анші в Мароко впав сніг, хоча в решті Мароко температура доходить до 38 степенів Цельзія. — Колишній англ. міністр скарбу Вінстон Черчіль підписав контракт з кіновою фірмою Корда, зобовязуючись написати кілька сценаріїв із політичним змістом. — У Німеччині заборонили продажу паризького денника „Еко де Парі". — Італійський уряд рішив відчинити нових 1200 народніх шкіл. — Союз румунських журналістів звернувся з отвертим листом до польського уряду, щоби відкликав свого посла у Букарешті Аршішевського, який в офіціяльній промові неприхильно висловився про румунську пресу. — Австрійський уряд сконфіскував майно лідера соціялістів Дайча, якому вдалось утекти з Австрії після останнього невдалого перевороту. — У Бельгії пічнеться міжнародній антисемітський конгрес; де він радить невідомо, бо місце нарад тримають у тайні. — Арґентина винна за вкладки Лізі Н. 855.350 швайц. франків; уряд звернувся до парляменту затвердити таку суму, щоб сплатити довг.

— **Смерть славного цирковця.** У Сан Паольо помер директор цирку Саррасані, що мав один із найбільших цирків у світі. Це був з походження дрезденський німець і звався Ганс Стош. Малим хлопцем пристав він до мандрівного цирку і перейшов там усю карієру від кльовна, акробата та присмирника звірів. Від 1902 р. зорґанізував власний цирк з кількома кіньми, одним медведем, кількома свиньми і гусками. Та все це були дресовані звірі і їм завдячував він великий матеріяльний успіх. З великим цирком мандрував він востанне по полудневій Америці.

— **Як неаполітанці ждуть чуда.** Щороку 19-го вересня у неаполітанському соборі відбувається т. зв. чудо св. Януарія. У той день, у роковини, коли святий згинув розірваний львами в околиці Неаполю підчас переслідування християн, — його кров, що міститься у кришталевій чаші закипає. В 9. год. зранку починається Служба Божа. Та вже напередодні церква повна вірних, а довкола неї багатотисячна юрба жде чуда. У Неаполі панує переказ, що того року, коли кров мученика закипає, на місто впаде якесь велике нещастя. Цього року неаполітанці виняткове схвильовані, бо жінка наслідника престола мала вродити дитину. Чудо має буцім то бути звісткою, що злоги будуть щасливі. Заки до церкви ввійде процесія з 400 священиками, по середині церкви стоїть гурт людей, оточений окремою дружиною; вони звуться „свояками св. Януарія", виводячи свій рід від святого. Вірні ждуть часом на чудо дуже довго. Тоді згідно зі старим неаполітанським звичаєм вірні моляться, а коли молитва не помагає починають лаятись. Цього року чудо відкрилось скоро. Неаполітанський епископ дав знак білою хустиною, що кров почала кипіти і майже одночасно на мольо дають 21 вистрілів.

— **Нещаслива подорож.** У Льондоні покінчила самогубством 23-літня внучка віконта Піля Мері Піль. Напередодні була вона ще дружкою своєї товаришки, багато танцювала і пила. Вернувшись до хати застрілилась, не залишивши листів. Пояснюють цей акт розпуки так: Піль мала сильні комуністичні симпатії. Кілька місяців тому вернулась із подорожі по Рад. Союзі. Від того часу сильно змінилась — попала в меланхолію і нічого не хотіла казати про свої враження. Вона була дуже горда і не хотіла

признатись, що її теорії при перевірці з тим, що бачила, збанкрутували. На цьому підкладі дістала сильну неврастенію.

— **Забава в війну.** Цьогорічні англійські маневри нагадували зовсім останню війну або як хто воліє кінову фарсу. Тема маневрів була така: армія континентальної держави прозваної „Норданія" мала висадити своє військо біля Йоркширу і почати наступ на південь. Головна кватира оборонних військ находилась в одній купелевій місцевости, де жили всі штабові старшини. На якийсь час перед маневрами появилась у цьому місті дуже гарна та чепурна дама. Старшини почали до неї залицятись. Одного разу запросили її на вечеру до ресторану. Завели між іншим розмову про маневри. Дама зовсім не орієнтувалась у військових справах і її наївні запити доводили всіх до сміху. Та яке було їх здивування, коли одного дня дама щезла. Виявилось, що це шпигунка вислана протилежним штабом. „Ворог" познайомившись із плянами противника, змінив свій плян і почав наступати у зовсім несподіваному місці. „Норданія" виграла. Штаб противника запізно зміркував, що вибалакав усі свої пляни ворожій шпигунці.

Дописи.

МОСТИСЬКА.

Лугове свято. В дні 2. вересня ц. р. „Повіт. Луг" в Мостиськах уладив лугове свято-попис для вшанування 120-літніх роковин уродин Шевченка. І Повітова Старшина, і „Луги" Мостищини готовились до цього свята, докладаючи всіх зусиль, щоб воно гідно відбулося. Цеж мало бути перше лугове повітове свято та взагалі перший раз молодь мостиського повіту мала нагоду виступити суцільно назовні в зорганізованих рядах. Тому й не дивниця, що не лиш лугові товариства, але й усі громадяни нашого повіту дожидали цього свята з напруженням. Як на біду погода була дуже непевна. А день перед святом зливний дощ упав пополудні і не переставав потім падати цілу ніч. Не поправилась погода і в неділю передполуднем, бо дощ сік майже без перерви. Щойно згодом небо дещо вияснилось і випогодилось. Тоді приїхала на площу перша лугова орхестра з Перемишля. Небавком потім на площу вмашерувала кольона луговиків в одностроях та друга кольона луговичок в гарних народніх строях. Це прибув перший „Луг" з Лишок Гостинцевих в силі 34 луговиків і 35 луговичок. За ним стали прибувати інші товариства: „Луг" з Арламівської Волі (28 луговик'ів, 15 луговичок), Луг з Підгати (21 луговиків), Луг зі Старяви (24 луговиків і 14 луговичок), Луг з Болянович (12 луговиків) та Луг з Годинь (48 луговиків і 32 луговички). Разом прибуло 167 луговиків і 96 луговичок. Всі луговики були в одностроях, всі луговички в народніх строях. В годині 11-ій передпол. заст. голови Повіт. Старшини п. Осип Фелина відібрав звіт від голов поодиноких товариств, після чого поділено всіх прибувших на чети. Відтак відбулася проба вправ. До вправ виступили луговики в 3 четах по 56 душ і луговички в двох четах по 48 душ. В год. 3.30 попол. розпочався попис. Під звуки маршу перемиської орхестри вмашерували чети на площу вправ. До лугових рядів підійшов відпоручник Головної Старшини п. В. Федорчак та відобрав звіт. Орхестра заграла луговий гимн, відбувся перегляд чет, відтак була коротка промова відпоручника Гол. Старшини. Чети зійшли з площі під оплески публики. Після того йшла перша точка попису: вправи луговиків палицями. Вправи ці були виконані так рівно і справно, що дійсно захопили публику. Відтак були вправи луговичок хустинами. Гарно це виглядало, як рівночасно, коли чети луговиків сходили з площі, чети луговичок на неї вмашерували. Про справність луговичок приходиться сказати те саме, що й про мужеські чети. Третьою з черги точкою були вежі. До веж ставали луговики з кількох Лугів, а Луг зі Старяви в цілости. Вежі були ефектовні і справно виконані, передовсім триповерхові вежі Луга зі Старяви. По вежах бачили ми ритмічні вправи луговичок до пісень „Накрила нічка" та „Чорна рілля". Накінець були мішані вправи луговиків і луговичок, що виявили дуже добру підготовку вправляючих. По вправах уставлені лавами Луги вислухали коротких кінцевих промов голови „Повітового Луга" в Мостиськах дир. С. Байдали та відпоручника Гол. Старшини. Відтак орхестра відограла національний гимн і лугове свято-попис закінчилось дефілядою. На громадян Мостиськ зробило те свято дуже гарне враження.

—o—

СПОРТ.

СПОРТОВЕ ЖИТТЯ У СТАНИСЛАВОВІ.

Станиславів. Пролом — Гакоаг 2 : 0 (1 : 0).

Останні змагання за мист. Б.-кл. виграв Пролом заслужено, але за низько. Колиб не слаба гра нападу, Пролом міг ті змагання виграти навіть дуже високо. Гра була мало цікава й на низькому рівні. В Проломі найкращий Керникевич на середині помочі, дуже добре грав теж Кудіба на правій помочі й Росяк в обороні. На воротах грав Андрішин перші змагання по повороті з війська. Судював слабо п. Туж[illegible].

ЗМАГАННЯ У. С. С.

У. С. К. — Пробій (Городенка) 2 : 1 (0 : 1).

Принят. змагання в Городенці рішив У. С. К. у свою користь. Пех і брак стрільців у нападі У. С. К.-у рішив про низьку виграну. Сама гра досить цікава з великою перевагою У. С. К.-у. З У. С. К.-у вирізнити треба цілу дружину, яка грала найкращий меч сезону; слабі були лиш стрільці. З Пробою найкращий Яворський на лівім лучнику і незлий воротар. Судивав п. С. Панашій.

Б. Л.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Д-р Володимир Залозецький: ЦЕРКОВНЕ МИСТЕЦТВО. І. Огляд історії старохристіянського мистецтва. В додатку є 42 ілюстрації. Стор. 110 + ілюстрації. Львів, 1934. Накладом гр.-катол. Богословської Академії. Видання незвичайно старанне і дуже гарне. Воно повинно бути дуже цікаве змістом для всіх інтеліґентних українських громадян, а крім того воно буде окрасою кожної культурної української хати. Тому то поручаємо його всім нашим громадянам, що цінять минуле та інтересуються історією нашої культури.

Д-р Володимир Січинський: АРХІТЕКТУРА КАТЕДРИ СВ. ЮРА У ЛЬВОВІ з обмірами та фотографіями автора та іншими ілюстраціями. Львів, 1934. Накладом Богословського Наукового Т-ва. Стор. 96 + XXX стор. ілюстрацій. Книжка видана теж дуже старанно і дуже гарно. Є це незвичайно солідна наукова монографія про архітектуру катедри св. Юра першорядного не тільки в нас, але й на чужині, особливо в Чехах, і добре заслуженого фахівця д-ра Володимира Січинського. Думаємо, що великою заслугою для української культури теперішнього державця Богословської Академії о. д-ра Сліпого буде той факт, що він дав змогу побачити світ цій цінній монографії нашого талановитого вченого і дослідника. Книжка ця повинна найтися в кожній українській культурній хаті.

Ст. Сірополко: ЖИТТЯ Й ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАР. М. КОРФА. (З нагоди століття з дня його народження). Відбитка з „Тризуба", що появляється Парижі.

Prof. Lyszenko: UKRAJINA U PANOŽAMA ZVIJERI. Zagreb 1934. Стор. 32; ф. 16-о.

William Harbutt: „LA TERRITOIRE DE LA SAARE" Histoire, population, industries et régime gouvenementale sons l'égide de la Société des Nations. Oxford 1934. Стор. 32. Форм. 8-о.

Ivy Lee: THE PROBLEM OF INTERNATIONAL PROPAGANDA. Ню Йорк 1934. Стор. 38. ф. 8-о.

Театри.

Великий Міський Театр.

Середа, 26. IX. год. 7·30 веч. „Я переміг крізу".

Четвер, 27. IX. год. 8·15 веч. Концерт Йосифа Шміда.

Театр Рівнородностей.

Середа, 26. IX. год. 7·30 веч. „Панна Малічевська".

Закордонне радіо.

Середа, 26. вересня 1934.

Відень (506,8) 15·50 Для дітей, 17·30 Сучасна музика, спів, 20·05 Концерт із нагоди 10-их роковин Равагу, **Братислава** (298,8) 11.05 Концерт, 19·50 Скрипка, **Прага** (470,2) 19·30 Спів (П. Ідь, артистка будап. опери), 21·00 Концерт Шенберґових творів (спів, музика), **Штрасбург** (349,2) 20·30 „Княжна долярів" оп. Л. Фаля, **Білгород** (439,8) 12·05, 13·10, 16·30 Концерт, **Ковно** (1935) 20·20 Спів, **Рига** (514,6) 16·40 Лотиська музика, 17·30 Патріот. лот. пісні, **Берлін** (356,7) 18·30 Пісні Геса й Шуберта, 18·50 Смичковий квартет, 19·20 Нар. пісоньки; **Гайльсберг** (291) 21·10 Спів, **Кельн** (455,9) 13·00 Віольонч., форт., 17·20 Популярна кам. музика для дітей, **Будапешт** (549,5) 17·35, 22·35 Циг. орхестра, 20·50 Концерт, **Мілано** (368,6) 11·30 Орхестра, 21·00 Симф. концерт, **Рим** (420,8) Концерт (скрипка, хор).

Четвер, 27. вересня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 13·10 Концерт, 19·50 Вальси династії Штравсів, 22·30 Танк. музика, **Братислава** (298,8) 12·30 Концерт, **Прага** (470,2) 20·00 Концерт Чеської Фільгармонії, **Париж** (1649) 22·00 Европ. концерт, **Білгород** (439,8) 11·30 Військ. орхестра, 21·00 Арії та дуети, **Берлін** (356,7) 13·15 Легка музика, 19·00 Хор (Давні нім. пісні), 19·15 Нова мадярська форт. муз., **Гамбург** (331,9) 23·00 Соната б-дур Моцарта, 23·25 Смичковий квартет, **Кеніґсвустерґавзен** (1571) 15·40 Пісоньки, **Кельн** (455,9) 21·10 „Олаф Тріґвасон" поема Бернсона, муз. Ґріґа, **Мінхен** (405,4) 17·50 Вок. авдиція, **Будапешт** (549,5) 19·30 Фестіваль із кор. опери, **Мілано** (368,6) 13·10 Орхестра, 16·40 Для дітей, 17·10 Тріо, **Рим** (420,8) 17·00 Вок.-інстр. концерт, 20·45 „Ляморе деі тре ре" оп. Монтемеція.

Львівське радіо.

Середа, 26. вересня 1934.

6·45 Ранішня авдиція, 7·50, 22·00 Рекл. концерт, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Сільва рерум, театр. репертуар; 12·10 Концерт сальон. музики, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Твори А. Кетелбі (гр. пл.), 15·30 Експорт, 15·35 Економ. вістки, збіжева біржа, 15·45 Театральний фрагмент, 16·00 З історії вальса (муз. репортаж), 16·45 Листи від дітей, 17·00 Спів, фортепян, 17·25 Балачка для жінок: „Мати й дочка", 17·35 Легка музика (Пасос Фреітас) із гр. плит, 17·50 Спортовий порадник, 18·00 Наука стенографії, 18·15 Камер. концерт, 18·45 Господарський розвиток півн.-сх. земель, 19·00, 19·30 Легка музика, 19·20 Актуальна балачка, 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Камеральний вечір, арії та пісні (Марія Попович, сопран), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Шопенівський концерт, 21·30 Балачка про Данію, 21·40, 22·15, 23·05 Концерт данської музики (Ейнор Нербі, соліст. кор. опери в Копенгагені), 23·00 Комунікати, 23·30 Танкова музика.

Четвер, 27. вересня 1934.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·00 Рекл. концерт, 11·57 Сиґн. часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Сільва рерум, театр. реперт., 12·10 „Я кувник, ти кувник" (балачка для дітей з муз. і співами), 12·30 Легка музика з гр. пл., 13·00 Полудневий денник, 13·05 З ринку праці, 13·10 Популярний концерт (гр. пл.), 15·30 Експорт, 15·35 Економ. вістки, збіж. біржа, 15·45 Година легкої музики, пісоньки, 16·45 Лекція фр. мови, 17·00 Театр Уяви: „Гамлет" траг. Шекспіра, 18·15 Трибуна радіослухачів, 18·30 Останні прем'єри (театр. фейл.), 18·40 Скрипка форт., 19·00 Що читати?, 19·15 Пісні (Іґн. Дигас), фортепян, 19·35 Актуальна балачка, 19·50, 19·56 Спортові вістки, 20·00 Сучасний джезовий танець (спів, два фортепяни), 20·30 Концерт польської народньої музики, спів, 21·15 Веч. денник, 21·25 Як працюємо, 21·30, 22·45 Легка музика з гр. пл., 21·45 Причини вимирання інтеліґенції, 22·15 Концерт, симф. орхестри, 23·00 Комунікати, 23·05 Легка музика.

Ширіть наш часопис!

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·20 1/2 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·04, Париж 34·88, Берлін 210·90, Ціріх 172·65, Амстердам 358·50, Прага 22·01, Італія 45·39, Нюйорк кабель 5·23 1/2, Нюйорк чеки 5·23 зол.

Акції та цінні папери.

Банк Польський 95 1/4 до 94 зол.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що устійнив дефінітивно ціни за 1 кг. масла:

від 1. IX. до 10. IX. — 1·70 до 1·80 зол
від 11. IX. до 14. IX. — 1·80 зол.
від 15. IX. до 22. IX. — 1·80 до 1·85 зол
а 24. IX. 1·85 зол.

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 25. вересня ц. р. кооперативам платив за:

	льохо Львів.
1 кг. масла десерового	1·90 зол.
1 л. молока	0·14 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·55—2·60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, на молоко і сметану вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 26. вересня ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льохо подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Ґловацького 23):

Курята і кури пріма за 1 кг.		0·90	зол.
„ „ II кл.		0·65	„
Індики і пантарки пріма	„	1·00	„
„ „ II кл.	„	0·70	„
Качки I класа	„	0·70	„
„ II „	„	0·50	„

Тенденція спокійна.

Подяка.

Усім тим, що в болісних для нас хвилинах по смерти Дорогого нам **Мужа і Батька бл. п. Станислава Чернецького** висказали співчуття складаємо сердечну подяку. Передовсім дякуємо з глибини серця Всч. о. о. кан. Лопатинському, о. Йоах. Новакові, о. Горчинському, Всч. Отцям Волоської Церкви, за останню реліг. потіху та її молитви над тлінними останками Хх Ставропіґійському Інститутові, Вп. Братству кост. ОО. Домініканів, Приятелям Товаришам, Персоналеві і Знайомим за віддання бл. п. Помершому останньої послуги.

Жінка і діти.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Виданнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10